

EUROPEISKA KOMMISSIONEN
GD Inre marknaden

Bryssel den 1 mars 2002

**Sammanfattande rapport om svaren på samrådet om konsekvenserna av ett
bruksmodellskydd för gemenskapen inför en revidering av grönboken om
bruksmodellskyddet på den inre marknaden
(SEK(2001)1307)**

Sammanfattning

Kommissionen offentliggjorde den 26 juli 2001 ett samrådsdokument om konsekvenserna av ett bruksmodellskydd för gemenskapen inför en revidering av grönboken om bruksmodellskyddet på den inre marknaden (SEK(2001)1307).

Kommissionen fick vid samrådet 47 svar, huvudsakligen från medlemsstaternas regeringar och ministerier/departement samt från näringslivsorganisationer och företag. Det är ett förhållandevis lågt tal i jämförelse med andra samrådsrundor som kommissionen har genomfört på liknande områden.

Tre fjärdedelar av de svarande är emot ett bruksmodellskydd för gemenskapen. De anför många skäl för detta: faran för en begränsning av konkurrensen och en försvagning av EU-företagens konkurrenskraft, sämre rättslig säkerhet samt missnöje med de föreslagna kriterierna (t.ex. uppfinningshöjd). De svarande anser dessutom att bruksmodellskyddet skulle uppfylla ett skyddsbehov på lokal eller nationell nivå, men att ett sådant system inte är befogat på gemenskapsnivå.

De flesta motståndare till ett bruksmodellskydd för gemenskapen förespråkar att man överger alla initiativ på området, medan andra anser att man bör återuppta arbetet med direktivet om inbördes tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om bruksmodellskydd.

Bland dem som är positiva till ett bruksmodellskydd för gemenskapen, betraktas det däremot som ett nyttigt komplement till patentsystemet. Ett bruksmodellskydd för gemenskapen skulle enligt deras uppfattning vara särskilt viktigt för små och mellanstora företag, vilka gör små tekniska uppfinningar som ofta bara används under en kort tid och hittills inte har haft något skydd.

Innehåll

1. Inledning: bakgrund
2. Egenskaper hos ett eventuellt bruksmodellskydd för gemenskapen
3. Analys av samrådsresultaten
  - 3.1. Allmänna kommentarer
  - 3.2. Analys av materialet
    - 3.2.1. Allmänt omdöme
    - 3.2.2. Analys fråga för fråga

1. INLEDNING: BAKGRUND

1995 påbörjade Europeiska kommissionen en omfattande samrådsrunda för att kunna utvärdera om det är ändamålsenligt och nödvändigt att gemenskapen vidtar åtgärder när det gäller bruksmodellskydd. Samrådet byggde på en grönbok om bruksmodellskydd på den inre marknaden (KOM(95)370 slutlig). Flera möjligheter föreslogs, bl.a. en tillnärmning av de nationella skyddssystemen och införande av ett bruksmodellskydd för hela gemenskapen.

Eftersom en majoritet i de berörda kretsarna uttalade sig för den förstnämnda lösningen, lade kommissionen den 12 december 1997 fram ett förslag till direktiv om tillnärmning av de rättsliga ordningarna för bruksmodellskydd för uppfinningar (KOM(97)691 slutlig). På grundval av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om detta förslag den 27 maj 1998 och Europaparlamentets resolution av den 12 mars 1999 lade kommissionen fram ett ändrat förslag till direktiv den 25 juni 1999 (KOM(1999)309 slutlig).

Arbetet med detta förslag har dock stått stilla sedan mars 2000, eftersom det har varit svårt att nå enighet om de grundläggande frågorna i förslaget och eftersom de flesta medlemsstater har ansett det viktigare att införa ett gemenskapspatent.

Mot bakgrund av slutsatserna från Europeiska råden i Lissabon och Feira uttryckte dock Europeiska rådet i Stockholm den 23 och 24 mars 2001 sin oro över bristen på framsteg när det gäller såväl gemenskapspatentet som bruksmodellskyddet. Kommissionen har därför ansett det ändamålsenligt att aktualisera sina uppgifter om de berörda kretsarnas inställning till införandet av ett bruksmodellskydd för gemenskapen.

Efter att ha fått stöd av rådet (inre marknaden) den 31 maj 2001 offentliggjorde kommissionen den 26 juli 2001 ett samrådsdokument om konsekvenserna av ett bruksmodellskydd för gemenskapen inför en revidering av grönboken om bruksmodellskyddet på inre marknaden (SEK(2001)1307).

De berörda uppmanades att lämna sina kommentarer senast den 30 november 2001 och syftet med denna rapport är att framlägga de viktigaste resultaten av samrådet.

2. UTMÄRKANDE DRAG HOS ETT EVENTUELLT BRUKSMODELLSKYDD FÖR GEMENSKAPEN

De berörda kretsarna har uttalat sig på grundval av kommissionens arbetsdokument, särskilt dess punkt 4. Det är därför ändamålsenligt att här åter beskriva hur ett eventuellt bruksmodellskydd för gemenskapen skulle vara utformat. Det skulle röra sig om ett skydd med följande utmärkande drag:

- Både uppfinningar av produkter och förfaranden skulle kunna skyddas (inga krav på en bestämd eller tredimensionell form).
- Uppfinningarna skall vara absolut nya, kunna tillämpas industriellt och ha en viss uppfinningshöjd, som dock får ligga på en lägre nivå än för patent.
- Vid ansökan om bruksmodellskydd för gemenskapen skall endast en formell kontroll utföras. Bruksmodellskydd skall beviljas utan någon förprovning av om villkoren är uppfyllda när det gäller nyhet och uppfinningshöjd.
- Ingen gräns skall fastställas för antalet ansökningar.

- Såväl den ansökande som tredje man skulle kunna begära att det upprättas en forskningsrapport om den tekniska ståndpunkten. Forskningsrapporten skall läggas till ansökningshandlingarna och vara obligatorisk vid rättstvister.
- Bruksmodellskyddet v ge samma rättigheter som ett patent.
- Skyddet skall gälla i högst tio år räknat från datum då ansökan inlämnas och inte kunna förlängas.
- Det skall vara tillåtet att kumulera skydd (patentansökan och ansökan om bruksmodellskydd). Om en tvist uppstår skall det dock inte vara möjligt att inleda två på varandra följande rättstvister på grundval av de två skyddssystemen.

Tanken är dessutom inte att bruksmodellskyddet skall vara en ersättning för utan ett komplement till de bruksmodellskydd som utfärdas på nationell nivå.

3. ANALYS AV SAMRÅDSRESULTATEN

3.1. Allmänna anmärkningar

Europeiska kommissionen har totalt mottagit fyrtiosju skriftliga kommentarer. Detta tal är relativt lågt i jämförelse med andra samrådsrundor på liknande områden, och särskilt i förhållande till grönboken från 1995, vilken resulterade i närmare ett hundratal svar. Det faktum att ingen större utveckling skett sedan dess tycks ha bidragit till de berörda kretsarnas begränsade intresse för att uttala sig om ämnet, eftersom deras inställning i allmänhet inte förändrats så mycket.

Svaren kan delas upp i två kategorier: nationella (trettiofyra bidrag) och multinationella, såsom yrkessammanslutningar eller branschorganisationer (fjorton bidrag). Även om gränsen mellan de två kategorierna ibland är något flytande, är det dock möjligt att läsa kommentarerna mot bakgrund av det speciella sammanhang som de avgivits i.

Intresset för samrådet varierar mellan medlemsstaterna. Det är från Storbritannien som den största andelen svar kommit (tio), vilket är många fler än för Frankrike (fem svar), Tyskland (fyra svar) eller Danmark (tre svar). Kommissionen har inte fått någon kommentar alls från Belgien, Luxemburg och Portugal. Det bör påpekas att Luxemburg, Storbritannien och Sverige är de enda medlemsstater i gemenskapen där det inte finns något skydd som liknar bruksmodellskyddet.

Uppgifterna bör dock analyseras med försiktighet, eftersom samrådet har genomförts på olika sätt i de olika medlemsstaterna. I vissa av dem har de berörda uppmanats att lämna sina kommentarer direkt till kommissionen (vilket t.ex. verkar vara fallet i Storbritannien). Andra har föredragit att låta ett organ ensamt samla in och vidarebefordra svaren till kommissionen (exempelvis Spanien och Sverige).

Bidragen från multinationella organisationer innehåller yttranden från företag av mycket olika storlek: hantverkare, egenföretagare, små och medelstora företag samt storföretag. Vissa branschorganisationer har dessutom särskilt belyst konsekvenserna av ett eventuellt bruksmodellskydd för gemenskapen i sin sektor (t.ex. läkemedels-, leksaks- och sportartikelsindustrin).

Förutom dessa kvantitativa faktorer konstaterar kommissionen att vissa enheter uttryckt att de ansett det svårt att ge precisa svar på flera frågor. Kommissionens arbetsdokument,

särskilt punkt 4, anses ibland alltför oprecist (vilka uppfinningar kan få skydd, uppfinningshöjd o.s.v.).

3.2. Analys av materialet

3.2.1. Allmän bedömning

De flesta av de berörda är emot ett bruksmodellskydd för gemenskapen. Av de trettiosex som är emot, uppmanar flertalet kommissionen att istället koncentrera sig på införandet av ett gemenskapspatent.

Många är dessutom oroliga för att ett sådant skydd skall konkurrera med det befintliga patentsystemet, utan att egentligen uppfylla de små och medelstora företagens behov. Enligt kritikerna skulle ansökningar om bruksmodellskydd ofta endast motiveras av skyddsbehov på lokal nivå.

En minoritet uttalar sig dock för ett direktiv av det slag som kommissionen förespråkade i sina förslag 1997 och 1999, om tillnärmning av de nationella lagstiftningarna för bruksmodellskydd.

De svarande som är positiva till kommissionens arbetsdokument kommer från olika sektorer. Det skulle därför ge en alltför förenklad bild om man påstod att de positiva svaren kom från en viss kategori av svarande (institutionella eller ekonomiska aktörer, små eller stora företag o.s.v.). Enligt dessa positiva svar skulle ett bruksmodellskydd vara ett lämpligt komplement till patentsystemet, som knappast eller endast i någon mån uppfyller vissa företags behov. Det gäller särskilt små och medelstora företag.

3.2.2. Analys fråga för fråga

Denna analys är ibland komplicerad, då många kommentarer endast innehåller ett övergripande ställningstagande, och den svarande undviker att i detalj besvara varje fråga i enkäten.

Fråga 1

Om ett bruksmodellskydd för gemenskapen enligt beskrivningen i punkt 4 infördes, vilka skulle enligt Er följderna bli i Er verksamhetssektor eller i allmänhet, när det gäller

- forskning, utveckling och innovation,*
- konkurrensen inom Europeiska unionen,*
- Europeiska unionens konkurrenskraft på global nivå?*

Dela eventuellt upp svaret efter företagens storlek (storföretag eller små och medelstora företag) och berörda sektorer.

Syftet med den första frågan är att bedöma vilka konsekvenser införandet av ett bruksmodellskydd för gemenskapen, enligt beskrivningen i punkt 4 i kommissionens arbetsdokument, skulle få för forskning och utveckling samt uppfinningar, för konkurrens inom Europeiska unionen och för unionens konkurrenskraft på internationell nivå.

När det gäller forskning och utveckling anser en femtedel av de svarande att införandet av ett bruksmodellskydd för gemenskapen inte skulle få någon större betydelse. Något färre än hälften anser däremot att det skulle få negativa följder på grund av den rättsliga osäkerhet som skulle skapas (se fråga 2).

De flesta av de svarande framhåller de negativa konsekvenser som införandet av ett bruksmodellskydd för gemenskapen skulle få för konkurrensen inom Europeiska unionen och även för de europeiska företagens konkurrenskraft i världen. De understryker ofta att ett sådant egendomsskydd skulle kunna användas i strid med sitt syfte, då storföretagen skulle kunna frestas att föra en "aggressiv" politik och lämna in ett mycket stort antal ansökningar. Dessutom skulle ett sådant system som beskrivs i punkt 4 i kommissionens arbetsdokument kunna resultera i en förstärkning av den ställning som storföretagen från tredje land intar, särskilt amerikanska och japanska. De skulle nämligen lätt kunna använda sig av de handlingar på engelska som de använt för att registrera sina patentansökningar i USA. Detta skulle vara skadligt för alla de europeiska företagens konkurrenskraft. Men det skulle få särskilt kännbara återverkningar för små och medelstora företag och europeiska uppfinnare. De skulle drabbas särskilt av de inträdeshinder som skulle uppstå på den inre marknad som är deras enda marknad. I de flesta kommentarer understryks alltså att ett bruksmodellskydd för gemenskapen istället för att uppfylla syftet att främja dessa företag skulle vara till deras nackdel.

De få svarande som var positiva till införande av ett bruksmodellskydd för gemenskapen framhåller istället hur viktigt ett sådant skydd skulle vara för de små och medelstora företagens ekonomi, eftersom dessa företag ofta gör små tekniska uppfinningar med förhållandevis kort livslängd och inte hittills har kunnat åtnjuta något skydd för dessa.

Fråga 2

Vilken effekt skulle, enligt Er åsikt införandet av ett bruksmodellskydd för gemenskapen få på den rättsliga säkerheten för Ert företag och för Europeiska unionen i allmänhet?

Kommissionen ville därefter ta del av de berörda kretsarnas åsikt om den verkan som ett bruksmodellskydd för gemenskapen skulle få på rättsområdet.

Enligt de flesta svarande ligger bruksmodellskyddets största svaghet i den juridiska osäkerhet som skulle skapas. De viktigaste skälen är att det inte görs någon förprovning, att forskning inte är obligatorisk och att det inte görs någon genomgång av grundvillkoren (nyhet, uppfinningshöjd, där kraven oftast bedöms som för låga).

Om bruksmodellskyddet fick stor användning i gemenskapen skulle det medföra ökade kostnader för företagen. Riskanalysen och ökningen av tvister skulle lägga beslag på en stor del av företagens resurser, särskilt när det gäller små och medelstora företag som har begränsade resurser. De fördelar som ett snabbt registreringsförfarande ger skulle därmed motverkas av de risker som är förbundna med osäkrare juridiska förhållanden.

Det bör påpekas att denna åsikt ibland delas av vissa svarande som i allmänhet är positiva till ett bruksmodellskydd för gemenskapen. Några av dem föreslår att denna svaghet skulle kunna åtgärdas om det blev obligatoriskt att upprätta en forskningsrapport.

Fråga 3

Hur många ansökningar om bruksmodellsskydd tror Ni att Ni skulle inlämna varje år om den i punkt 4 beskrivna modellen infördes?

Hur många ansökningar tror Ni totalt skulle inlämnas varje år inom Europeiska unionen?

De berörda uppmanades att uppskatta hur många ansökningar om bruksmodellsskydd för gemenskapen som de trodde skulle inlämnas per år, om det system som beskrivs i punkt 4 i kommissionens arbetsdokument infördes.

I en stor del av bidragen underströks att det var svårt att ange exakta siffror. Flera påpekar att det skulle bero på kostnaderna och på hur omfattande det påtänkta skyddet skulle vara, men också på konkurrentföretagens beteende.

De framförda synpunkterna kan delas upp i två huvudgrupper.

I några av bidragen understryks att ett bruksmodellsskydd framför allt behövs på nationell eller till och med lokal nivå, varför antalet ansökningar skulle bli relativt begränsat på gemenskapsnivå.

Majoriteten anser däremot att man kan förvänta sig ett stort antal ansökningar, och att de flesta skulle inlämnas av icke-europeiska företag. De föreslagna talen varierar från några tiotusentals till hundratusentals för hela Europeiska unionen – förutsatt att bruksmodellsskyddet skulle ha drag som tydligt avskilde det från patentet.

Slutligen påpekas i några svar att vissa ansökningar om bruksmodellsskydd för gemenskapen skulle kunna ersätta eller användas som ett komplement till patentansökningar.

Fråga 4

Är svaret på fråga 3 beroende av om registreringen av bruksmodellsskyddet för gemenskapen utförs vid en centralbyrå eller vid de nationella patentverken? Om svaret är ja, ange hur.

Är svaret på fråga 3 också beroende av vilka förfaranden, däribland språkbestämmelserna, som gäller för
- inlämnande och behandling av ansökan om bruksmodellsskyddet,
- möjligheten för tredje man att opponera sig mot det utfärdade bruksmodellsskyddet.
Om svaret är ja, ange hur.

Syftet med denna fråga var att fastslå hur stor vikt de berörda lägger vid var bruksmodellsskyddet för gemenskapen registreras (centralbyrå eller nationellt verk) och vid vilka förfaranden som används, särskilt språkbestämmelserna.

Vad beträffar effekten av en eventuell centralisering eller decentralisering av inregistreringen är åsikterna delade. En fjärdedel av de svarande anser att denna fråga inte skulle få något märkbart inflytande på registreringarna.

Hälften av de svarande anser tvärtom att denna fråga är delvis avgörande för kostnaden för bruksmodellskyddet för gemenskapen och antalet ansökningar. Här märks en skillnad mellan storföretag å ena sidan, och små och medelstora å den andra. Storföretagen skulle i allmänhet föredra en centralbyrå, som skulle kosta mindre, men erkänner att en decentralisering skulle möjliggöra en minskning av antalet ansökningar. De små och medelstora företagen är mer positiva till förslaget om nationella verk som ligger närmare dem.

När det gäller förfarandet nöjer de flesta svarande sig med att understryka att kostnaden för det måste begränsas.

Frågan om språkbestämmelserna anses i allmänhet väsentlig eftersom den har betydelse för kostnaderna och antalet ansökningar. Majoriteten skulle föredra att endast ett begränsat antal språk används, i likhet med vad som gäller för Byrån för harmonisering inom den inre marknaden eller Europeiska patentmyndigheten, eller till och med endast ett språk. Ett mindre antal svarande anser däremot att ett system som är öppet för alla Europeiska unionens officiella språk skulle vara bättre anpassat för de ansökandes behov, särskilt när det gäller små och medelstora företag.

Fråga 5

Skulle Ni på grundval av svaren på föregående frågor vara positiv(a) till ett bruksmodellskydd för gemenskapen, enligt beskrivningen i punkt 4, inom Europeiska unionen?

Syftet med denna fråga var att sammanfatta de berörda kretsarnas allmänna inställning till införandet av ett bruksmodellskydd för gemenskapen enligt beskrivningen i punkt 4 i kommissionens arbetsdokument.

Tre fjärdedelar av de svarande säger sig vara emot införandet av ett sådant skydd. Det bör dock påpekas att kommentarerna från ministerier som sammanfattat svaren från sitt land visar på en övervägande positiv hållning (Spanien) eller en nyanserad sådan (Sverige) hos de tillfrågade. Av alla de multinationella organisationer och sammanslutningar som har svarat var endast två intresserade av detta nya skydd på gemenskapsnivå.

Fråga 6

Om Ni har svarat nekande på föregående fråga på grund av de utmärkande drag som beskrivs i punkt 4, vilka förändringar skulle behöva genomföras för att Ni skulle kunna godta systemet?

Som en förlängning av föregående fråga ville kommissionen veta vilka delar som i de berördas ögon gör det föreslagna bruksmodellskyddet för gemenskapen olämpligt och vilka ändringar som i så fall skulle behöva företas.

Närmare en fjärdedel av dem som är negativa till ett bruksmodellskydd för gemenskapen har inte svarat på denna fråga. De flesta anser att skyddet inte är anpassat för de europeiska företagens behov, oavsett hur det är utformat.

Kommentarerna varierar mycket, men flera svarande föreslår t.ex. följande ändringar:

- Kraven om nyhet och uppfinningshöjd skall likna dem som gäller för patent.
- Skyddet skall gälla under en kortare tid.
- Skyddet skall begränsas till den beskrivna produkten – ingen ekvivalensprincip.
- En förprovning skall införas.
- Skyddets räckvidd skall ändras.

Fråga 7

Har det sedan grönboken 1995 skett någon utveckling som fått Er att ändra åsikt om bruksmodellskyddet för gemenskapen ?

Om svaret är ja, ange vad.

Eftersom kommissionens grönbok är från 1995 ville kommissionen veta om de berörda kretsarnas inställning till bruksmodellskyddet för gemenskapen hade förändrats på grund av utvecklingen på området.

För en överväldigande majoritet, såväl bland anhängarna som motståndarna till bruksmodellskyddet för gemenskapen, är detta inte fallet.

Av det som skett är det särskilt utvecklingen på rättsområdet inom Europeiska gemenskapen eller tredje land som omnämns, i synnerhet förslaget till direktiv om bruksmodellskydd från 1997 (KOM(1997)691 slutlig) och det ändrade förslaget till direktiv från 1999 (KOM(1999)309 slutlig).

Fråga 8

Har Ni andra kommentarer när det gäller bruksmodellskyddet för gemenskapen? Om svaret är ja, ange vilka.

I den sista frågan gavs de svarande möjligheten att skriva alla kommentarer som de ansåg relevanta.

Kommentarerna är mycket varierade. Flera svarande påpekar att detta slags skydd framför allt är intressant på nationell eller till och med lokal nivå, och att det därför inte har något berättigande på gemenskapsnivå. Vissa anser alltså att alla initiativ rörande bruksmodellskyddet på denna nivå borde stoppas och att kommissionens ansträngningar bör inriktas på införandet av gemenskapspatentet. Andra anser att arbetet med tillnärmningen av de nationella lagstiftningarna för bruksmodellskyddet bör tas upp igen. Slutligen undrar vissa svarande återigen vilka ekonomiska konsekvenser ett bruksmodellskydd för gemenskapen skulle få.

Flera understryker dessutom att de är oroliga för att ett eventuellt bruksmodellskydd skall bli ett hinder för det befintliga patentsystemet och utarbetandet av tekniska normer, särskilt när det gäller ny informations- och kommunikationsteknik.